

di remiserit, quod et potest lege permittente (*lib. fin. pr. ff. ut legator. et l. 2. 4. C. ut in possess. legat.*) Quod speciale est, cum testator cautionem remittere non possit fructuario (*l. 1. C. de usufr.*), disparitas comoda datur ex eo, quia cautio fructuaria datur in favorem hæredis, cui lex præjudicari non voluit per testatorem. Econtra cautio legatorum datur in gravamen et onerationem hæredis, quod onus per testatorem tolli lex permisit.

§. VI.

De exequutione ultimarum voluntatum.

260. Q. I. *Qui constituere et constitui possint exequutores ultimarum voluntatum?*

R. 1.º Testator constituere potest exequutorem testamentarium, unum vel plures, mares vel fæminas, majores vel minores (*c. 3. h. t. l. 45. ff. de alim. legat.*) Imò et Religiosus cum licentia sui superioris potest esse exequutor: sine licentia autem illicitè agit: acta tamen sustinentur, cum nullibi irritentur, exceptis Fratibus minoribus seraphici Ordinis S. Francisci, qui nec cum licentia superioris munus exequutoris suscipere possunt (*Clem. 1. §. item quod v. cumque de V. S.*) Nemo tamen regulariter cogi potest ad hoc munus, cum de se sit privatum, nisi necessitas aliud exposcat (*cap. 19. h. t.*), et tunc laicus à iudice laico, Clericus ab Episcopo, religiosus à suo Prælato cogi poterit.—2.º Si testamento nullus datus est exequutor, exequutio etiam quoad legata est penes hæredes (*c. 3. h. t.*); exceptis piis relictis, quorum exequutio spectat ad Episcopum (*l. 28. C. de Episc. et Cler. nov. 131. c. 10.*), nisi aliud habeat consuetudo.

261. Q. II. *Quæ servanda sint in exequutione?*

R. 1.º Si exequutioni non potest præstigi tempus, ista fieri debet quam primùm post aditam hæreditatem, saltèm intra unum annum; qui à principio est utilis, deinde continuus: secùs post negligentiam commissam potestas exequendi, saltèm legata pia, devolvitur ad Episcopum (*c. 3. h. t.*), exequutor verò negligens privatur rebus sibi à defuncto relictis (*nov. 1. c. 1. §. 1. Auth. hoc amplius C. de fideicom. cap. 6. h. t.*), excepta legitima, qua hæres non privatur. Si tamen neget, vel diù usque ad coactionem iudicis differat præstare legata pia, condemnandus est in duplum (*§. 49. In. de action.*) Relicta, quibus privatur exequutor negligens, si ad piam causam sunt, vindicat Episcopus pro piis causis; si verò profana sunt, accrescunt hæredibus, vel collegatariis (*Auth. licet C. de Episc. et Cler. et cit. nov. 4 cum Auth.*)—2.º Exequutor jussus pecuniam expendere in pauperes indeterminatè, [si nominatim exceptus non est et vera paupertate laborat, potest sibi aliquam portionem applicare, cum ita verè impleatur voluntas testatoris.—3.º Finita exequutione, obligatur exequutor rationes

reddere, exceptis minimis, super quibus juramento creditur, et his quæ secretæ exequutioni defunctus commisit. Clerici et Religiosi, etiam exempti, rationem istam reddunt Diocæsano suo, in quo puncto ei subji-ciuntur (*Clem. un. h. t.*); quæ dispositio à Religiosis exemptis non videtur extendenda ad Clericos seculares exemptos, qui rationem reddent Papæ; quia forsitan Religiosi in his exequutionibus magis delinquebant; et ideo Episcopo suo subjecti sunt.

262. Q. III. *Quis commutare possit ultimas voluntates?*

R. 1.º Princeps secularis quoad relicta profana, modò adsit justa causa (*lib. 4. ff. de admin. rer. ad civ. pert.*); nam voluntates et bona subditorum stant sub dominio alto Principis; ergò cum iis disponere potest, prout exigit bonum publicum. Idem potest Papa et Principes S. R. I. in suis territoriis.—2.º Relicta pia commutare potest Papa ob generalem administrationem (*Clem. 2. de Relig. domib.*); et probabiliter etiam proprius Episcopus, ex *Can. 6. v. deinde d. 32.*, et *Trid. sess. 22. c. 6. de reform.*, ubi potestas ista videtur Episcopis delegari, ibi: *tanquam delegati Sedis Apostolicæ*: nam hoc modo, cum relicta convertuntur in meliorem usum, non tam mutatur, quam declaratur voluntas defuncti. At hæredes et exequutores, nisi specialiter hanc potestatem à testatore acceperint, nullo modo mutare possunt voluntatem defuncti (*c. 3. h. t. cap. 16. de for. comp. Clem. 2. de relig. domib.*), nam munus eorum est exequi, non invertere voluntatem defuncti.—3.º Ad commutationem sufficit quæcumque justa et rationabilis causa: ut si voluntas defuncti impleri non possit, vel non nisi difficillimè, cum ad impossibile non detur obligatio; vel si in commutatione adsit necessitas, ut tempore pestis, famis, vel evidens utilitas etc. Regulariter tamen minor causa sufficit ad commutanda legata profana, quàm pia.

TITULUS XXVII.

DE SUCCESSIONIBUS AB INTESTATO.

263. *Nota I.* Successionem esse duplicem: *testamentariam*, quæ defertur ex facto, seu provisione hominis, scilicet per testamentum defuncti, de qua tit. præc.; et *legitimam*, seu *ab intestato*, quæ defertur ex sola provisione legis decernentis, quis in bonis defuncti ab intestato succedere debeat.—Tunc autem quis dicitur *intestatus*, dum vel nullum fecit testamentum, vel non jure, seu validè, vel id, quod fecit, ruptum aut alio

a.—Agitur de hac materia in Decreto, *Can. 2. 12. q. 3. et c. fin. 12. q. 5.*—Jura antiqua de successionibus ab intestato referuntur in *Instit. lib. 3. tit. 1. usque ad 13.*—In *Pandectis lib. 37. et 38. fere per tot.*—In *Codice lib. 6. tit. 56. et seqq.* sed hodie obtinet jus novum ex *nov. 118.*

modo dissolutum est.—Porro illi dicuntur succedere *in capita*, quorum quot sunt capita, seu personæ, tot sunt æquales portiones; illi verò *in stirpes*, in quibus numerus personarum non attenditur, sed solius stirpis; ex qua descendunt: et ita tres v. g. nepotes repræsentando suum patrem, seu stirpem, cum patruo succedunt avo; idemque capiunt, quod pater eorum accepisset, idque jure repræsentationis; quia omnes simul unam patris personam repræsentant (§. 6. *et fin. In. de hæred. ab intest.*)

Nota II. Edictum, seu jus successorium esse illud, quod ab hæredibus prioribus non volentibus vel non valentibus succedere, deferebat hæreditatem intestati ad hæredes posteriores (*tit. ff. de successorio edict.*) Et quidem, ex *L. XII. Tabb.* successio fiebat de capite *in caput*, seu de ordine *in ordinem*, ita ut ab uno successionis ordine transiretur ad alterum; puta a suis ad proximum agnatum, et hoc deficiente, ulterius non procedebatur, sed hæreditas immediatè devolvebatur ad fiscum. Sed hic rigor juris civilis temperatus est per varia edicta Prætorum et constitutiones Imperatorum, et cæpit successio fieri, non de ordine ad ordinem, sed de gradu ad gradum, seu de persona ad personam intra eundem ordinem: v. g. ut proximo agnato deficiente, alteri agnato esset jus succedendi. Facti ergo sunt tres ordines. In 1.º ordine erant sui; quibus deinde exæquati sunt liberi emancipati, eorumque filii; arrogati verò non nisi existentes in patria potestate. In 2.º ordine erant agnati proximi, quibus deinde exæquati sunt remotiores agnati et agnatæ. In 3.º ordine erant cognati per lineam femineam descendentes.—De his, si lubet, percurrere historiam jurium antiquorum locis in fronte tituli allegatis.

264. Q. I. *Quis sit ordo successionis legitimæ, seu ab intestato de jure novo?*

R. 1.º Succedunt liberi justi cum suis descendentibus.—2.º In horum defectu ascendentes.—3.º His deficientibus, consanguinei proximi collaterales, sublata differentia inter agnatos et cognatos, seu progenitos per lineam masculinam et femininam: ita *nov. 118. c. 1. 2. 3. 4.*—Tum 4.º deficientibus colateralibus, succedit vir uxori, et econtrà (*l. un. C. unde vir.*) Ecclesia verò Clerico beneficiato, cui instar uxoris est (*c. 1. h. t.*)—5.º Tandem fiscus secularis in bonis laicorum, et Ecclesiasticus in bonis Clericorum non beneficiatorum (*l. 1. 4. C. de bonis vacant.*) Quæ circa hæc dubia sunt, in seqq. resolventur.

265. Q. II. *Qui, et quomodo liberi succedant?*

R. 1.º Succedunt liberi justi, seu ex legitimo thoro nati, vel legitimati per subsequens matrimonium, sive sui sint, sive emancipati, sive adoptati ab extraneo, vel aliquo ascendente (*Nov. 118. c. 1. l. 10. §. 1. C. de adopt.*) Econtrà filii naturales non succedunt patri, sed aliis liberis deficientibus, dantur duæ uncix, inter eos et matrem concubinam dividendæ: reliquæ verò decem uncix cedunt consanguineis. Spuriis de jure civili nihil esset dandum in detestationem tanti sceleris (*Nov. 89. c. ip. fin.*), at de jure Canonico relinquenda sunt eis alimenta (*cap. 5. in fin. de eo qui duxit.*) In matre et avia aliud obtinet; nam filii naturales, imò et spurii, æqualiter cum legitimis succedunt matri et avix, aliisque per lineam

maternam ascendentibus (*l. 8. ff. unde cognati*), quia respectu matris reputantur pro legitimis; nisi mater esset valdè illustris, habens filios legitimos; tunc enim sola alimenta præstanda sunt naturalibus (*lib. 5. §. 4. ff. de agnosc. liber. lib. 5. C. ad SC. Orfician.*)—2.º Liberi primi gradus, ut filii et filix, succedunt æqualiter in capita, seu in portiones æquales; liberi verò secundi gradus, ut nepotes, uti et pronepotes, si concurrant cum liberis primi gradus, succedunt jure repræsentationis in stirpes, seu portionem patris aut matris capiunt (*cit. Nov. 118. cap. 1.*): v. g. tres sunt filii, et mortuo patre intestato, hæreditas est 30 millium; ergo quisque capit 10 millia; quod est succedere in capita. Et econtrà, si duo filii sunt præmortui, et multos liberos relinquerunt, liberi cujusque patris portionem capiunt, scilicet 10 millia: quod est succedere in stirpes. Eadem successio obtinet, si soli nepotes existant; nam *cit. cap. 1.* generaliter et indistintè asserit liberos secundi gradus succedere in stirpes.—3.º Si pater repudiavit hæreditatem, filii ejus non succedunt jure repræsentationis; bene verò patruis succedere possunt jure consanguinitatis (*lib. 6. C. de legit. hæred.*)—4.º Liberi ex diversis nuptiis geniti, si parificatio prolium non intervenit, quique suo succedunt parenti: patri quidem qui ex patre; et matri, qui ex matre sunt geniti (*l. 3. 4. 5. C. de sec. nupt. Nov. 84. cap. 1.*)

266. Q. II. *Qui et quomodo ascendentes succedant suis liberis?*

R. 1.º Deficientibus descendentibus, pater et mater succedunt in capita; avi verò et avix in stirpes: et quia in ascendentibus non est locus juri repræsentationis, ideo proximior ascendens, v. g. pater, solus succedit, excluso remotiori, ut avo et avia materna, qui non subintrant in locum filix (*Nov. 118. c. 2.*)—2.º Si cum patre et matre, vel aliis ascendentibus, concurrant fratres germani et sorores defuncti æqualiter succedunt in capita ex beneficio *Nov. 118. c. 2. §. si verò*; quod non extenditur ad fratres uterinos ex eadem matre, vel tantum consanguineos ex eodem patre procedentes. At si frater defuncti præmortuus est, relictis liberis, hi subintrant in locum sui patris, et jure repræsentationis cum aliis fratribus succedunt in stirpes (*Nov. 127. cap. 1.*) An verò in illo casu, quo omnes fratres germani et sorores defuncti decesserunt relictis liberis, hi jure repræsentationis cum ascendentibus succedant, dubium est: affirmant Konig, Haunoldus, et alii ex *cit. Nov. 127.*; alii verò negant, quia dicta *Nov.* est correctoria *Novellæ 118. cap. 3.* adeoque restringi debet ad casum, quo nepotes cum fratribus defuncti concurrunt: secus, si omnes fratres præmortui sunt, soli ascendentes succedunt, exclusis nepotibus.—3.º Frater utrinque conjunctus, mortuo patre, non solus, sed cum avo defuncti succedit. Ita com. ex *Nov. 118. cap. 2. ibi: cum proximis gradu ascendentibus vocabuntur.* Sed mortuo patre et matre, avus paternus aut maternus est ascendens gradu proximior: is enim est proximior quem nemo antecedit (*lib. 92. ff. de V. S.*); ergo non excluditur, sed una cum fratre germano defuncti concurrat ab intestato.—4.º Filio adoptato pater extraneus adoptivus non succedit, sed pater naturalis (*lib. 10. §. 1. C. de adopt.*) Avus verò adoptans succedit, excluso patre naturali (*ibidem vers. si verò*

pater naturalis etc.); filio tamen arrogato, si pubes moritur, arrogator succedit; impuberis autem bona restituenda sunt consanguineis (*b. d. in fin. et §. 3. d. adopt.*)—5.º Pater spuris nullo modo, filiis naturalibus in defectu liberorum in duabus uncis; mater verò ex asse succedit vel sola, vel cum fratre germano defuncti (*arg. Auth. defuncto C. ad SC. Tertull.*)

267. Q. IV. Qui, et quomodo succedant consanguinei collaterales in defectu descendentium et ascendentium?

R. 1.º Succedunt fratres germani (nomine masculino etiam femininum hic semper intellige) eorumque liberi, exclusis uterinis et purè consanguineis (*Nov. 118. cap. 3. auth. cessante. C. de legit. hæred.*) Nam in germanis adest duplex vinculum, agnationis per patrem, et cognationis per matrem. His deficientibus, succedunt fratres consanguinei et uterini: et quidem æqualiter, si discreti sunt; si verò mixti, tunc consanguinei in bona paterna, uterini in bona materna, et utriusque æqualiter in alia bona communia à defuncto acquisita succedunt (*lib. 13. Cod. de leg. t. hæred.*), licet Fach. Schmier et alii, in omnia bona æqualem successionem eis attribuant, ex *Nov. 118. c. 3. v. his autem non existentibus*, ubi *c. l. 13* dicunt esse correctam.—2.º Fratres germani succedunt in capita: filii verò eorum cum aliis fratribus concurrentes tantum in stirpes (*cit. Nov. 118. c. 3. auth. cessante C. de leg. t. hæred.*) Hoc autem jus representationis in linea transversa non extenditur ultra fratrum et sororum filios, licet in linea recta pertingat in infinitum (*Nov. 127. c. 1.*) At si extent soli filii fratrum germanorum, illi soli succedunt: et quidem in capita, arg. ducto ab aliis collateralibus inferioribus, qui pariter in capita succedunt (*c. l. Nov. 118. c. 3. in fin.*) Et hanc sententiam Carolus V firmavit in comitiis Spirensi ann. 1529. Nam soli sint, nepotes isti, tali casu, non jure representationis, sed jure proprio consanguinitatis succedant.—3.º Liberi ex fratribus consanguineis et uterinis, si succedunt in capita; si verò extent fratres consanguinei aut uterini, videntur repelli ab omni successione cum istis habenda; nam jus representationis conceditur tantum liberis fratrum utrinque conjunctorum, seu germanorum (*cit. Nov. 127. c. 1.*), nisi consuetudo sit, ut succedant in stirpes.—4.º Ceteri consanguinei gradu proximi tandem vocantur; et quidem si plures sint, in capita (*Nov. 118. c. 3. in fin.*); quia ex propria persona jure conjunctionis, non jure representationis succedunt.—5.º Fratres arrogati, si non præcessit emancipatio, sibi invicem succedunt (*l. 2. §. 3. ff. de suis l. 10. §. 1. et fin. C. de adopt.*)—6.º Illegitimi habentes communem patrem, sed non matrem, nullo modo sibi succedunt; quia nec sunt agnati, nec cognati; cum agnatio ex nuptiis, cognatio per matrem habeatur. At si matrem communem habeant, deficientibus legitimis, tum sibi invicem, tum etiam cognatis per matrem succedunt (§. 12. *Inst. de nuptiis*, §. 4. *Inst. de success. cognat.*)—7.º Consanguineis omnibus deficientibus, uxor marito, et econtra succedit (*l. b. vn. ff. et l. un. C. unde vir*), imò si uxor pauper sit et dote careat, cum tribus liberis succedit in quartam partem, cum pluribus in partem virilem; cujus solus ususfructus debetur matri in vita. Proprietas verò est liberorum; nisi hi matri præmorentur (*Aut. præterea C. unde vir. Nov. 53. c. 6. Nov. 117. c. 5.*)

253. Q. V. Quomodo, et in quibus bonis Ecclesia succedat Clerico?

R. 1.º Attento jure communi, Ecclesia Clerico beneficiato succedit in bonis Ecclesiasticis superfluis, exclusis etiam legitimis hæredibus (*c. 1. et fin. de p. cul. Cler.*); et hæc bona asservantur pro necessitatibus Ecclesiæ (*c. 12. de testam.*), aut consignantur successori, vel Canonicis in pios usus eroganda.—2.º In bonis patrimonialibus, vel quasi, succedunt Clerico legitimi hæredes, et in eorum defectu Ecclesia (*c. 1. h. t.*), vel Camera Apostolica maxime si Clericus non sit beneficiatus, per varias Bullas Pontificum Julii III, Pauli III et IV. Gregor. XIII. etc.; quæ tamen dicuntur non esse usu receptæ in Gallia, Lusitania et Germania.—3.º Bona peregrinorum in hospitali decedentium, si fieri potest, tradenda sunt hæredibus ab intestato succedentibus: secus per Episcopum in pias causas eroganda: et si hospes aliquid ex iis surripuit, triplum restituere tenetur Episcopo (*Auth. omnes peregrini C. commun. de success.*)

Hanc auth. approbavit etiam Honor. III. Constitut. *Has leges* ann. 1220.

Circa bona decedentium in nosocomiis, sive condito, sive non testam., sive ad causas profanas, sive pias, non inutile erit pro praxi sub oculos habere sequentia Cong. Conc. responsi ad dubia in *Pragensi* facultatis testandi 8 Maji 1683 inter Fratres Servorum B. Mariæ Virginis Pragæ et sancti Joannis de Deo, prætendentes vigore assertorum privilegiorum, atque consuetudinis, bona morientum in ipsorum nosocomiis, et apud morientes reperta eorumdem nosocomiorum commodo cedere debere.

I. An aliquis decedens in hospitali Fratrum Misericordæ Ordinis B. Joannis de Deo, qui in eodem hospitali prius asportaverat pecunias et alia mobilia, possit de iisdem pecuniis et mobilibus asportatis disponere per testamentum; ita ut dicti Fratres teneantur tradere dictas pecunias et mobilia pro adimplenda voluntate defuncti; maxime si dispositio testatoris fuerit ad pias causas et cum onere missarum? Et quatenus affirmativè:

II. An idem dicendum sit, casu quo dispositio non fuerit ad pias causas.

III. An aliquo decedente in dicto hospitali, nullo condito testamento, ejus substantia ibi asportata cedat totaliter hospitali, exclusis omnibus sanguine conjunctis; præsertim si hospitale de reliquo servetur indemne.

Sac. Cong. Resp. ad I. et II. Affirmativè, etiam de consensu partium.

Ad III. Negativè; nisi constet de contraria consuetudine legitime præscripta.

Agebatur hic de pecunia et mobilibus pretiosis secum ad d. nosocomium asportatis ab Antonio Eberto Perusino, quæ morte proximus ibidem testamento legavit diversis personis, et signanter Ungaricos centum præfatis Fratribus Servorum cum onere missarum.

259. Q. VI. Quomodo monasterium succedat novitiis et professis?

R. 1.º In bonis novitii probabilius nullo modo ab intestato succedit, nisi forsitan nulli sint consanguinei: ita comm. contra Clarum, Decium etc. Nam ex una parte jura novitii non devolvuntur ad monasterium, nisi secuta professione; ex altera verò parte non constat monasteriis concessum

privilegium succedendi in bona novitii, vel ex eis legitimam percipiendi. — 2.º Bona omnia Religiosi professi, si ante professionem de illis non disposuit, devolvuntur ad monasterium, non modò quoad dominium, sed etiam quoad possessionem, absque ulla corporali apprehensione; ita *auth. ingressi, et seq. auth. si qua mulier. C. de SS. Eccl. Nov. 5. c. 5. ibi: ingrediens*. Quæ jura civilia recepta et approbata sunt à jure Can. *Can. 7. 9. caus. 19. q. 3*; nam æquum est, ut qui Deo personam suam obtulit, etiam monasterio sua bona relinquat; maximè eam professione secuta, jus disponendi amiserit, et in monasterium transtulerit. Hinc etiam sequitur, quòd si postea hæreditas devolvatur ad Religiosum ea cedat monasterio, cui liberum erit illam adire. *Excipe I. Regna, ducatus, et similia bona, quibus annexa est jurisdictio personæ laicæ et majoratus pro splendore et conservatione familiæ erectos: hæc enim non devolvuntur ad monasterium. Excipe II. casum, quo pater professus est, et antea liberis suis nihil adjudicavit: tunc enim voluntate Prælati legitimam illis assignabit, computato etiam monasterio, ut ei virilis portio obtingat (cit. *auth. si qua, et Nov. 123. c. 38.*); quæ legitima, cum vicem alimentorum obtineat, statim, non expectata naturali morte patris professi, tradenda est liberis, ut colligitur ex *Can. fin. 19. q. 3. et cap. 14. de regular.* Porrò huic juri et privilegio, cum sit humanum, consuetudine contraria derogari potest, ex *cap. fin. de consuet.*; non tamen legibus secularibus, ne bona professi devolvantur ad monasterium, quia laici privilegia monasteriis data revocare non possunt (*c. 10. de constit.*); nisi Papæ auctoritas accedat.*

270. Q. VII. *Quid sit bonorum possessio, et quid juris circa illam?*

R. 1.º Bonorum possessio est: Jus persequendi, retinendique patrimonii, sive rei, quæ cujusque, cum moritur, fuit (*l. 3. §. 2. ff. de bonor. possess.*), seu est successio in jus defuncti jure prætorio introducta, et implorato officio prætoris, seu judicis concedi solita. Differt ab hæreditate, seu successione civili, quia hæc introducta est à jure civili, puta ex lege, Scto. vel constitutione principum, hæredem facit, et nuda voluntate, seu solo animo absque imploratione officii judicis acquiritur (*l. 20. ff. de acq. hæred.*) Econtra bonorum possessio introducta est à prætoribus ob æquitatem, hæredem non facit, sed bonorum possessorem, et nuda voluntate non acquiritur, benè verò implorato officio magistratus. In effectu autem non multum differunt hæres et bonorum possessor, cum in utrumque commoda et incommoda hæreditaria transeant (*lib. 1. 2. ff. de bonor. possessionib.*) Item differt à *possessione rerum, seu bonorum*, quia hæc magis est facti, quàm juris, et plerùmque circa singulas res; econtra bonorum possessio est jus, et quidem circa universitatem hæreditatis (*l. 3. §. 1. eod.*)

2.º Prætor per bonorum possessionem, vel *adjuvat* jus civile, dum eam concedit hæredibus civilibus, ut institutis dando bonorum possessionem *secundum tabulas*, suos ab intestato per *unde liberi*, et agnatos proximis per *unde legitimi*, vocando ad successionem;—vel *supplet*, seu emendat jus civile dum eos vocat, quos jus civile non vocavit ad successionem, ut filios emancipatos per *unde liberi*, vel *contra tabulas*, cognatos per *unde*

cognati; vel *corrigit*, seu mitigat jus civile, dum alieno posthumo, qui jure civili tanquam incerta persona institui non potuit, dat bonorum possessionem (*pr. Inst. de bon. possess.*)

3.º Bonorum possessio est duplex: *edictalis*, qua jus in edictis proponitur circa successiones, et *decretalis*, qua prætor actu decernit, seu per sententiam concedit successionem.—Item alia *ordinaria*, quæ certa edicti parte continetur; et alia *extraordinaria*, quæ in edicto non continetur, sed aliqua lege nova, vel Scto. vel Constitutione conceditur.—Item alia ex testamento, ut secundum tabulas: alia ab intestato, ut *unde legitimi* etc.

4.º Jure novo Justinianæo sex dantur species bonorum possessionis ordinariæ:—*Contra tabulas*, quæ datur liberis in testamento præteritis.—*Secundum tabulas*, quæ datur hæredibus institutis: directa quidem scriptis; utilis verò ex menti legis iis, qui in testamento nuncupativo instituti sunt (*l. 8. in fin. ff. de bon. poss. sec. tabul.*)—*Unde liberi* quæ datur ab intestato liberis suis, emancipatis, adoptatis, seu capite minutis.—*Unde legitimi*, quæ datur ab intestato agnatis proximis, per lineam masculinam descendentibus.—*Unde cognati*, quæ ab intestato datur cognatis proximis per lineam femininam conjunctis: quo etiam spectat successio, qua ex Scto. Tertulliano mater liberis, et ex Scto. Orficiano liberi matri ab intestato succedebant.—Denique *unde vir et uxor*, quæ, nullis extantibus cognatis, datur viro, ut uxori intestatæ succedat, et econtra.—Denominationes istæ desumptæ sunt à primis verbis edicti, sicut in interdictis, v. g. *quorum bonorum, unde vi* etc. Ceteræ quatuor species sunt cassatæ, de quibus vide *tit. Inst. de bonor. possess.*

5.º Species extraordinariæ bonorum possessionis sunt variæ:—ut *Carboniana*, à Carbone prætorè introducta, quæ datur impuberi, qui filius esse negatur, dilato status judicio usque ad tempus pubertatis (*tit. ff. de carbon. edicto.*);—*Ventris*, seu existentis in utero in possessionem mittendi (*tit. ff. de ventre in poss. mittend.*);—*Militaris*, quæ datur agnatis usque ad quintum gradum, ut possint succedere militi capitis damnato in bonis castrensibus, si bona ejus confiscantur (*tit. ff. de veteranor. militum success.*)

6.º Hodie bonorum possessiones videntur omnes sublatae, seu potius per Constitutiones imperiales translatae in successiones legitimas ab intestato, licet quoad effectum utiliter permaneant pro illis casibus, quibus hæredes apud magistratum auxilium petunt ad tuendam suam hæreditatem, ut non rarò fieri videmus.—Notitia theorica plenior de bonorum possessionibus haurienda est ex textu edicti Salviani, et juribus supra in fronte tituli allegatis.

271. Q. VIII. *Quomodo computandi sint gradus consanguinitatis in ordine ad successiones hæreditarias?*

R. Juxta sequentem regulam, quæ valet in linea ascendentium et descendendum, et etiam in linea collateralium: *tot sunt gradus, quot sunt generationes*; seu *tot sunt gradus, quot personæ, una dempta*. V. g. ego et avus distamus secundo gradu, quia mediant duæ generationes: una, qua

pater meus genitus est, et altera qua ego genitus sum; vel quia sunt tres personæ, ego, pater, et avus; ergo una dempta, remanent duo gradus. Rursum, in linea collateralis ego et patruus meus, seu patris frater, sumus in tertio gradu, quia numerantur quatuor personæ: avus, patruus, pater meus, et ego; ergo una dempta, manent tres gradus. Ego verò et patruus filius sumus in quarto gradu, quia mediant quinque personæ, avus, patruus, pater meus, filius patruus, et ego. Nepotes duorum fratrum distant sexto gradu, quia adsunt septem personæ: avus, Titius, et Cajus, filii illius, Titii filius, et ex filio nepos, Caji filius, et ex eo nepos. Vide in hac tabella:

Avus.

Patruus 4.	Pater meus 3.
Patruelis 5.	Ego 2.
Ejus filius 6.	Filius meus 1.

Horum ultimorum filii distabunt 8 gradus, et sic de ceteris. In praxi scribe personas in tabella, unam deme, et gradum, quo alter ab altero distat, invenisti. Quare autem in jure Canonico in ordine ad matrimonium, ubi semper duæ personæ ad illud contrahendum sunt necessariae, aliter gradus isti computentur, dicitur in *lib. 4. tit. de consanguinit.*

Unum adhuc hic interrogabis: cur in linea transversa, v. g. inter duos fratres, non admittatur gradus primus? seu cur duo fratres distent gradu secundo?—R. Quia duo fratres non sunt inter se proximi cognati, cum tertius mediet, scilicet pater, qui singulis eorum est propinquior. Quia verò ex reliquis fratribus, aut sororibus nullus est propinquior fratri eorum, sed æqualiter propinqui, ideo omnes dicuntur æquales gradu, seu in eodem gradu esse, et consequenter ad legitimam successionem fratris omnes æqualiter vocantur. Ceterum, computatio ista graduum in ordine ad hæreditatesservatur etiam in jure Canonico, cum nullibi sit correctæ, sed potius approbata ad *Alex. II. Can. 2 ad sedem 35. q. 5.*, ubi etiam ratio datur, cur aliter computentur gradus in ordine ad matrimonium.—De gradibus istis vide in *Inst. lib. 3. tit. 6.*, in *Pandectis lib. 38. tit. 10.*, ubi etiam nomina consanguineorum et affinium reperies, uti etiam in *Lexicis et Dictionariis* obviis.

272. Q. IX. *Quid sit collatio bonorum, et quid juris circa eam?*

R. 1.º Collatio bonorum est, quarundam rerum in communem hæreditatis massam illatio, ea de causa facta, ut hæreditas æqualiter absque injustitia inter cohæredes dividatur. Et quidem, de jure novo sequentia observantur, quæ strictim comprehendo, etc.

2.º Ad collationem bonorum tenentur omnes liberi, sive emancipati, sive sui, sive ex testamento, sive ab intestato; dummodo concurrere velint jure universali tanquam cohæredes ad hæreditatem paternam, seu judicium familiæ herciscundæ (*Auth. ex testamento, et l. 17. C. de colla-*

tionib.) Nam liberis inæqualitas fieri potest, etiam existente testamento, ut si unus præcipuum quid habeat, alter nihil. *Excipe*, nisi pater expressè prohibuerit collationem alicujus rei à se datæ (*cit. Auth.*)

3.º Illa tantum bona substant collationi, quæ, vivo patre, ab ejus recesserunt patrimonio, seu bona profectitia à patre in liberos profecta. Cujusmodi sunt:—I. Dos et donatio propter nuptias, modò sit profectitia, seu data à patre; et omnia ea, quæ in legitimam imputantur (*l. 20. C. de collation.*)—II. Bona filio in Clericum ordinando in vicem tituli assignata; uti etiam bona filio aut filiæ religionem ingressis pro alimentis perpetuis data. Nam talia bona vim habent dotis et donationis propter nuptias; et nisi conferrentur, magna esset inæqualitas inter liberos; ergo sunt conferenda (*arg. l. 20. cit.*)—III. Sumptus facti pro militia, puta palatina, hoc est, pro officio palatino habente suos redditus; ita ut emi et vendi possit, et ad hæredem transmitti (*l. 22. ff. de legat. 2. l. pen. C. de collat.*) Nam lucrum talis officii, seu militiæ palatinæ uni filiorum comparatæ; non debet cedere in aliorum detrimentum.—IV. Debita omnia inutiliter facta, et à patre soluta: ut si filius pecuniam dilapidet in lusu alearum, in potationibus etc. Nam talis nequitia et lasciviæ non debet prodesse filio.—V. Omnia illa, quæ filius furto sustulit patri. Et quia furta similia plerumque occulta sunt, confessarii munus erit talem filium obligare, ut vel ex bonis propriis, si quæ habet, restitutionem faciat; vel in divisione hæreditati, tanto minus percipiat, quantum sustulit.—VI. Impensæ omnes, quas pater fecit in pœnam delicti à filio perpetrati; nam pietas ista patris solventis non est voluntaria, sed necessaria, ut nocere non debeat aliis prolibus.—VII. Lucra omnia profectitia, quæ filius fecit ex administratione bonorum paternorum. In casu magnæ industriæ, et laboris à filio impensi, æquitas et benignitas suadet, ut filio pro laboribus præcipuum quid assignetur, sicut assignari deberet institori, seu factori, aut simili administratori. Hæc ergo in collationem veniunt; nisi aliqua ex his pater remittat, vel nisi filius contentus portione à patre sibi relicta, abstinere velit à concursu et judicio familiæ herciscundæ; tunc enim filius non tenetur conferre, etsi majorem partem habeat (*l. 1. §. 6. l. 2. §. 5. ff. de collat.*)

4.º Bona quæ collationi non substant, sunt:—I. Castrensia, vel quasi castrensia, et adventitia, quoad proprietatem (*lib. 4. C. fam. hercisc.*) Imò si pater remisit usumfructum in adventitiis, iste non est conferendus (*lib. 4. §. 2. C. de bonis quæ liber.*); quia videtur non tam amissus à patre, quàm non acquisitus illi; cum ususfructus singulis momentis acquiratur et constituatur (*l. 1. §. 3. et l. 3. ff. de usufr. accres.*)—II. Acquisita post mortem patris, et quæ titulo seu jure singulari ex testamento capiuntur, ut legata, fideicommissa, donationes mortis causa (*l. 10. C. de collat.*); nam quæ extero jure capiuntur, ex voluntate patris censentur esse præcipua.—III. Impensæ factæ ad procurandam dignitatem filio, vel pro gradu magisteri aut doctoratus (*l. 1. §. 15, 16. ff. de collat.*): tum quia dignitas ista cedit in honorem patris; tum quia filio nullum affert lucrum transmissibile: sicut econtrà affert militia palatina, quæ longè alia est à dignitate.—IV. Impensæ factæ in studia filii, vel in discen-

dam artem mechanicam; nam tales impensæ vim habent alimentorum, et quasi castrensium peculii, sicut impensæ factæ propter militiam armatam; maxime cum studia filii cedant in honorem patris.—Nec obstat, quod filius per studia deinde multum acquirat; id enim non proficiscitur ex bonis paternis, sed ex industria filii.—V. Impensæ factæ in solemnitate nuptialium, cum ista cedat in honorem patris. Secus dicendum de pretiosis vestibus, curribus, equis, annulis, et hujusmodi; quæ cedunt in partem dotis, et donationis propter nuptias; et consequenter veniunt in collationem: Gail. et alii.—VI. Circa libros, qui dantur filio studentem, est dubium: communior sententia docet, eos non esse conferendos, quia vim habent peculii quasi castrensium, saltim dispositivè; præsertim si filii studentes evadant in dignitatem magisterialem, vel fiant advocati, Clerici aut Religiosi: Gloss. in *lib. 50. ff. famil. hercisc.*—VII. An donatio simplex, seu merè gratuita, quæ non sit ex causa onerosa, seu necessaria, conferenda sit, magnum est dubium. Et quidem donatio facta filio emancipato, vel facta à matre, aut avo materno, regulariter non est conferenda (*lib. pen. C. de collat. l. 35. §. 2. C. de inoff. testam.*), nisi donatum fuisset cum conditione, seu pacto conferendi; vel inæqualitas poneretur inter cohæredes, ut quia isti donationes suas conferre debent.—Nec obstat *l. 17. C. de collat.* Nam loquitur de donationibus ob causam, ubi sunt dotes et donationes propter nuptias; non verò de donatione simplici. Probabile etiam est, quòd donatio facta filio suo, seu in patria potestate constituto, non sit conferenda: ita communior sententia ex *l. 18. C. famil. hercisc.*, ubi filia post mortem patris id præcipuum habere dicitur, quòd pater nomine ejus comparavit, et per *l. pen. C. de collatione*, nec suus, nec emancipatus donationem simplicem conferre tenetur; nisi in duplici casu supra dicto, si pater cum tali conditione donavit, vel inæqualitas sequeretur inter liberos, eo quod ceteri accepta à patre conferre deberent; ergò extra hos casus donatio simplex non est conferenda. Ratio est, quia donatio suo facta, vim habet legati, cum non valeat, nisi post mortem patris; legatum autem non est conferendum. Tum quia liberi non debent esse deterioris conditionis, quàm extranei: sed hi donationem simplicem non conferunt; ergò nec liberi. Oppositum non improbabiler docet Zoes *tit. ff. de collat. à n. 25.*, ex *l. 13. C. de collat.*, quæ tamen lex explicari solet de fundo dato in peculium filii, vel propter nuptias. Imò aliqui textum legunt negativè: *non postulas.*—VIII. Modus, quo fit collatio, est varius: ut res ipsas conferendo, tantum remittendo, quantum quis à patre accepit; cautionem dando per fidejussores de tanto conferendo, quantum videbitur etc.

TITULUS XXVIII.

DE SEPULTURIS.

273. *Nota.* Sepulturam tripliciter posse accipi:—1.º Pro ritu sepeliendi mortuos (*Can. 105. dictum 1. q. 1.*)—2.º Pro jure inferendi cadaver in sepulchrum (*Clem 2. h. t.*)—3.º Pro loco ad sepelienda mortuorum corpora deputato (*c. 3. h. t.*) Et quamvis de jure civili, quilibet privata auctoritate, per sepulturam mortui, efficere potuerit locum religiosum (§. 9. *Inst. de rer. division. et tit. ff. et C. de religios.*); tamen de jure Canonico apud Christianos ille solùm locus efficitur religiosus, qui auctoritate Episcopi erigitur et benedicitur, ad sepelienda piè decedentium corpora, ut perpetuus usus Ecclesiæ docet. Aliter vocatur *cæmeterium*, seu *dormitorium* à dormitione fidelium, qui in universali resurrectione evigilabunt; soletque construi penes Ecclesiam, nisi necessitas, vel alia causa exigat, ut alibi deputetur

274. Q. I. *An quilibet eligere sibi possit sepulturam in quocumque loco religioso?*

R 1.º Affirmativè, nisi specialiter prohibeatur (*c. 1. h. t.*) Nam sepultura est pars ultimæ voluntatis; ergò cadit sub liberam electionem; etsi locus sit minus religiosus, ubi, v. g. tantum semel, aut bis per annum missa celebratur (*c. 2. §. fin. h. t. in 6.*)—Cui non obstat *c. 3. h. t.*, quia videtur loqui de loco minus religioso contrariè, seu non religioso.—Prohibentur autem sepulturam eligere infantes, impuberes et ratione carentes ob defectum iudicii, et Religiosi professi, nisi valdè remoti essent à monasterio. Prælati verò, cum in multis proprium velle habeant, absolute eligere possunt sepulturam, licet convenientius in suis Ecclesiis sepeliantur; maxime si regula id statuat.

2.º Filiusfam. pubes eligere potest sepulturam, cum quoad jura spiritualia non subsit patriæ potestati; at pater pro filio impubere nequit eligere sepulturam, nisi consuetudo terræ aliud habeat (*c. 4. h. t. in 6.*)

3.º Mandatarius ad eligendam sepulturam, si eam ante mortem mandantis non eligit, post mortem ejus eligere non potest; sed mandans sepeliendus erit in Ecclesia Parochiali: tamen volunt Lapis, Petra, Pirh. etc., ex regula generali, quia mandatum, re integra, morte mandantis expirat (*c. 20. de offic. deleg.*) Sed ego ex hoc fundamento non convincor; quia ob speciales rationes mandata extrajudicialia, etiam re integra, non expirant (*lib. 31. pr. ff. de procur. l. 9 §. 1. ff. de jur. dot. l. 17. §. 2. ff. de insti-*

a—Agitur de hac materia in Sexto, Clementinis, et Extravag. Com. *h. t.*—In Decreto *l. 3. q. 2.*—In Trij. *S. 23. c. 13. et 19. de reform.*—In Pandectis *l. 11. tit. 7. §.*—In Codice *l. 3. tit. 44.*—Nov. *59. et 60.*